

OPGAVEHÆFTE

Tværfagligt forløb i Biologi, Historie, Geografi og Samfundsfag

Forløbet er tiltænkt udskolingen (7.-9. klasse) og er et fællesfagligt forløb om kaffe og kaffeproduktion

Kaffens historie og rolle i samfundet

Kaffens udbredelse, Verden, Europa, Danmark

- Læs teksten "Kaffedrikkens udbredelse".

OPGAVE 1: Hvor kommer kaffedrikken fra, og hvornår begyndte man at lave den?

OPGAVE 2: Hvem bragte kaffen til Europa, og hvordan var reaktionen?

- Læs følgende uddrag fra *Livet er ikke det værste man har* om kaffetrends gennem tiden:
 - "Arbejdskaffen"
 - "Det fælles frirum"
 - "Hvad drikker vi?"
 - "Stempelkandekaffe og espresso"

OPGAVE 3: Spørg dine forældre og lærere hvilken slags kaffe de drikker og hvorfor. Diskuter svarene i klassen og sammenlign med beskrivelserne af hvordan og hvorfor, man drikker kaffe i ovenstående uddrag.

- Læs uddraget "Kaffen under Anden Verdenskrig" fra *Livet er ikke det værste man har*.

OPGAVE 4: Diskuter hvilken betydning kaffe havde i Danmark under 2. Verdenskrig

Handel og råvarer

U- og i-lande, Handelsled, Kaffebørsen, Fair handel, Direct trade

- Læs teksten "Handel med kaffe".
- Se video fra amerikanske Counter Culture Coffee, der forklarer, hvordan de arbejder med Direct Trade: : <https://vimeo.com/160398900>
- Se infografikken "Fra spire til bønne til kop"
<https://kaffeinfo.dk/produktion/kaffensvejfraspiretilkop/>

OPGAVE 1: Hvad kendetegner måderne, kaffebønder kan sælge deres kaffe på, og hvordan er de forskellige?

OPGAVE 2: I skal i grupper gennemgå Fairtrade og Rainforest Alliance og diskutere, hvordan I ville vægte de forskellige krav, forpligtelser og målsætninger, hvis I skulle skabe et nyt mærke.

OPGAVE 3: Gennemgå i grupper af tre eller fire infografikken "Fra spire til bønne til kop", og diskuter, hvordan den vil være anderledes, hvis kaffen blev solgt som fairtrade eller direct trade.

- Læs teksten "Så vigtig er kaffen i de kaffeproducerende lande".
- Se video fra nyhedsbureauet AFP, der viser, at kaffehøst stadig er manuelt og kræver meget arbejdskraft: https://www.youtube.com/watch?v=I53YNRIT_dA.

OPGAVE 4: Undersøg på nettet eller i butikker, hvad kaffe koster. Diskuter i gruppen hvor stor forskel, der er, og hvorfor den er der.

OPGAVE 5: Diskuter i klassen hvilke konsekvenser lave kaffepriser har for de kaffeproducerende lande på lang sigt?

Sundhed – koffein og andre stimulanser

Naturlig og kunstig koffein, Energidrikke, Sportsperformance, Graviditet, Folkesygdomme

- Læs teksten "Er det sundt eller usundt at drikke kaffe".
- Læs artiklen "Sådan påvirker den daglige kop kaffe din sundhed" fra Videnskab.dk:
<https://videnskab.dk/krop-sundhed/sadan-pavirker-den-daglige-kop-kaffe-din-sundhed>
- Se video fra Vidensråd for forebyggelse, der fortæller om kaffe, sundhed og sygdom:
<https://www.youtube.com/watch?v=RB5t0Dlivlk>

OPGAVE 1: Kaffe indeholder koffein. Forklar med egne ord hvad kaffe og koffein er, hvilken effekt det har på kroppen og hjernen, og hvornår man skal passe på med for meget kaffe.

- Læs disse to artikler fra Samvirke som sammenligner energidrikke med sodavand og kaffe:
 - <https://samvirke.dk/artikler/hvad-sker-der-ved-at-drikke-for-meget-energidrik> (2015).
 - <https://samvirke.dk/artikler/er-energidrik-usundt> (2017)

OPGAVE 2: Beskriv i grupper hvilke lighedspunkter og forskelle, der er på kaffe, sodavand og energidrikke.

OPGAVE 3: Ekspert anbefaler, at børn og unge højst indtager 2,5 mg koffein pr. kilo kropsvægt pr. dag. Udregn hvor meget koffein tre 14-årige på 35, 48 og 61 kg må indtage.

OPGAVE 4: Herunder kan du se hvor meget koffein, der er i forskellige drikke. Sammensæt i grupper, hvor mange kopper/glas/dåser af de forskellige drikke tre 14-årige på 35, 48 og 61 kg højst må drikke på en dag:

- Te: 40 mg pr. kop (240 ml)
- Kaffe: 80 mg pr. kop (240 ml)
- Cola: 24 mg pr. glas (240 ml)
- Kakao: 5 mg pr. kop (240 ml)
- Energidrik: 80 mg pr. lille dåse (250 ml)
- Energidrik: 160 mg pr. stor dåse (500 ml)

- Læs artikel om teenagere der bliver syge af at drikke for meget energidrik:
<https://jyllands-posten.dk/livsstil/ECE6808392/boern-faar-overdoser-af-energidrik-og-soeger-hjaelp-hos-giftlinjen/>.

OPGAVE 5: Diskuter klassens koffeinindtag. Hvor meget bliver der drukket kaffe, cola og energidrik? Hvorfor gør man det, og er der nogle i klassen, der har oplevet bivirkninger?

Dyrkning, høst og smag

Dyrkning, Høst, Bearbejdning, Smag, Aktiviteter

- Læs teksten "Kaffen høstes" om høst og tørring af bønner.
- Se video fra Discovery Channel, der forklarer den våde metode i Colombia:
<https://www.youtube.com/watch?v=evCf7YYZk3w>.
- Se video fra nyhedsbureauet AFP, der viser, at kaffehøst stadig er manuelt og kræver meget arbejdskraft: https://www.youtube.com/watch?v=I53YNRIT_dA.

OPGAVE 1: Når kaffen er høstet, skal kaffebønnerne frigøres for frugtkød og hinder. Det kan foregå med enten den tørre eller våde metode. Beskriv forskellene og lighederne ved de to metoder.

- Læs teksten "Hvorfor smager kaffen, som den gør?".
- Se infografikken "Lær din kaffe at kende".
- Se illustrationen "Kaffens verdenskort".

OPGAVE 2: De to kaffesorter Arabica og Robusta har forskellige smag. Forklar hvorfor. Hvilken sort er mest populær? Hvilke ting påvirker smagen udover typen af bønner?

OPGAVE 3: På baggrund af teksten "Hvorfor smager kaffen, som den gør?", diskuter så i grupper hvordan I tror, smagen af kaffe påvirkes af, om det er filterkaffe, instantkaffe, espressokaffe, kaffekapsler osv.

AKTIVITETER

1. Ristning af kaffebønner
2. Østershatte i kaffegrums
3. Kaffegrumsbodyscrub
4. Plantning og plejning af kaffeplante

(Vejledning til aktiviteter findes under Kaffeinfo.dk → Undervisning → Dyrkning og høst)